

# ICOMOS SWEDEN

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES

*CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES*

## VERKSAMHETSPLAN 2012- 2014 FÖR ICOMOS SWEDEN

**Reviderad efter synpunkter från ICOMOS SWEDEN's årsmöte den 14 mars 2012**

ICOMOS är en sammanslutning för olika kategorier yrkesverksamma inom kulturmiljövården över hela världen – den enda globala, obundna organisationen i sitt slag. Dess uppgift är att tvärvetenskapligt och sektorsövergripande verka för att historiska minnesmärken, miljöer, kulturlandskap och fornlämningar bevaras åt eftervärlden. Bland medlemmarna finns såväl praktiker, administratörer och forskare, antikvarier, arkitekter, arkeologer, fastighetsförvaltare, ingenjörer, konservatorer, konstvetare, planerare m.fl. ICOMOS finns i 110 länder.

ICOMOS är expertorgan åt Unesco i för kulturmiljöfrågor och för världsarvskonventionen.

ICOMOS SWEDEN är en av ICOMOS national kommittéer och organiserar yrkesverksamma inom kulturmiljövården i Sverige.

Det tvärvetenskapliga medlemskapet ger tillsammans med det världsomfattande expert nätverket av spjutspetskompetens utomordentliga möjligheter till överblick, ny kunskap, internationell jämförelse och erfarenhetsutbyte. Härigenom är ICOMOS SWEDEN den organisation som ojämförligt bäst kan bidra till svensk kulturmiljövård och också förmedla kunskap om svenska förhållanden internationellt. För att kunna utnyttja den potential som finns på ett rimligt sätt krävs dock utökade ekonomiska resurser till ersättning för resor och viss arvodering. Måluppfyllelsen är i hög grad beroende av hur detta kan ordnas.

### **ARBETSUPPGIFTER**

**Svenska ICOMOS har enligt stadgarna som ändamål att:**

- i Sverige och internationellt främja vård och bevarande av kulturmiljön, såväl enskilda monument och deras omgivning som samlad bebyggelse och miljöer av kulturhistoriskt intresse,

- verka för att internationella rekommendationer och konventioner som är tillämpbara på svenska förhållanden blir kända och beaktade,
- till ICOMOS och andra intresserade internationella organ förmedla kunskap om svenska förhållanden,
- verka för informationsutbyte mellan svenska föreningar inom verksamhetsområdet, andra intresserade organ och personer, såväl inom som utom landet, med särskilt ansvar för det internationella samarbetet på expertnivå,
- sprida upplysningar och rapporter om internationell verksamhet, såsom symposier, kongresser, utställningar etc.

Se vidare under *Rutiner för det interna arbetet i övrigt.*

## **VISION FÖR FRAMTIDEN**

- kulturarvsfrågorna har fått en större tyngd och upplevs som en angelägenhet för alla,
- kulturmiljö ses som en oundgänglig resurs i samhällsutvecklingen kulturellt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt,
- kulturmiljösektorn ses som en drivande, respekterad och efterfrågad tillgång i utvecklingen mot ett i alla avseenden hållbarare samhälle,
- världsarvskonventionens roll i Unescos arbete för fred, mänskliga rättigheter, säkerhet och frihet är känd och allmänt respekterad.
- medlemskap i ICOMOS är en självklarhet för den som är verksam inom område som berör vård och bevarande av kulturmiljö

## **ÖVERGRIPANDE MÅL**

***Kulturmiljöfrågorna har fått en större tyngd i det allmänna medvetandet och förutsättningarna har förbättras så att:***

- enskilda byggnaders och bebyggelsemiljöers integritet och upplevelsevärde värnas,
- övergrepp på värdefull stadskaraktär genom storskalig bebyggelse på fel plats värnas,

***Världsarvskonventionen respekteras; Konventionen om kulturarv under vatten och Farokonventionen har ratificerats***

***Synen på kulturmiljön har vänds från att ha upplevts som tärande till att upplevas som en oundgänglig resurs för framtiden och för ett hållbart samhälle***

***Vi som arbetar med kulturmiljöfrågor***

- har utvecklat vår kompetens, blivit mer drivande och en bättre respekterad kraft.
- har bättre resurser för att utvärdera, beskriva och informera om de kulturhistoriska värdena på ett engagerande sätt

***ICOMOS SWEDEN har blivit starkare med:***

- betydligt större medlemsantal, representativt avseende kompetens, yrke och landsdel
- fler stödjande företag, institutioner och andra organisationer
- potentialen för kunskapsspridning och utvecklig hos representationen i internationella kommittéer, i arbetsgrupper mm utnyttjas fullt ut
- förbättrad tvåvägskommunikation styrelse/medlemmar

- ICOMOS medlemmar intresserar sig, uppmärksammar och bistår styrelsen med information och underlag till aktioner avseende världsarv som hotas och också med bra och dåliga exempel på hur lagar följs och tillämpas för kulturmiljö i övrigt  
– uppfattas som ett betydelsefullt expertnätverk

Som ideell oberoende organisation har ICOMOS förutsättning att agera på ett annat sätt än vad våra myndigheter och förvaltningar kan göra.

## **MÅL OCH AKTIVITET PÅ KORT OCH MEDELLÅNG SIKT**

Avsikt att genomföra aktivitet uttrycks som mål i texten nedan för att enkelt kunna relateras till mer abstrakta mål inom samma område. Mål år 1-3 avser sådant som ska uppnås/vara genomfört varje år.

Betydelsen av kulturmiljön har fått större tyngd i det allmänna medvetandet och upplevs som en oundgänglig resurs i samhällsutvecklingen.

### **SYNEN PÅ KULTURMILJÖN**

För bättre genomslagskraft behöver synen på kulturmiljön vändas från tärande till att ses som en resurs för framtiden och för ett hållbart samhälle. Avsikten är att i projektform:

- föra bred diskussion om förhållningssätt, inriktning och mål bland medlemmar och andra med avsikt att utveckla ”Venicecharter” till ett nytt svenskt policydokument
- föra ut kunskap om hur kulturmiljö påverkar ekonomi, socialt samhällsklimat och attraktivitet
- kommunicera med och påverka olika aktörer i samhället och göra inlägg i media och allmän debatt se nedan *Media och annan informationsspridning*.

*Mål 1 år:* Projektbeskrivning (tankesmedja för diskussion och påverkansarbete), Arbetsgrupp, Referensgrupp, Finansiering av fortsatt projektarbete.

*Mål 1 år:* Identifiering av diskussionspunkter i Venedigdokumentet. Diskussionsseminarier.

*Mål 1 år:* Finna form för successiv informationsspridning från ISCEC forskning om samhällspåverkan.

*Mål 3 år:* Tankesmedjan är igång med successiva kontakter, är känd och refereras.

*Mål 3 år:* Har bidragit till att kulturmiljön uppfattats som ett fjärde ben i målen till ett hållbart samhälle.

### **LAGSTIFTNING, REGELVERK, INTERNATIONELLA ÖVERENSKOMMELSER MM**

Lagstiftningen i sig är såväl som kompetensen och förmågan att referera till och tillämpa de lagar som finns en för framgångsrik kulturmiljövård avgörande fråga.

*Mål 1 år:* Rapport från seminariet 2011 Den nya kulturminneslagen - vad bör den...?

*Mål 1 år:* Remissvar på KML utredningen, Fortsatta kontakter under beredningsarbete.

*Mål 1 år:* Artikel i SvD och/eller DN m.m.

*Mål 1 år:* Samling av flagranta exempel med bilder att kunna använda i artiklar m.m.

*Mål 3 år:* Fortsatt seminarie/medlemsmöteverksamhet bl. a. med tanke på ökad kompetens att använda den lagstiftning som finns.

*Mål 3 år:* Bättre koppling mellan kulturminneslagen och miljöbalken respektive plan- och bygglagen.

*Mål 3 år:* Bättre skydd av lösöre som har viktig koppling till de historiska miljöerna.

*Mål 3 år:* Förbättrat skydd för de svenska världsarven och andra riksintressanta kulturmiljöer.

*Mål år 3:* Unesco konventionen om världsarv under vatten är ratificerad.

*Mål år 3:* Europarådets Faro-konvention är ratificerad.

*Mål år 3:* Att Operation Guidelines finns på svenska.

*Mål år 1-3:* Kontinuerligt samarbete med Svenska byggnadsvårdsföreningen.

#### ***ANALYS AV RESURSER OCH ARBETSSITUATION FÖR BESLUTFATTARE OCH ANDRA INOM ARBETSOMRÅDET***

Det framkommer ofta att befattningshavare inte har möjlighet att delta i beslutsprocessen och inte heller att belysa kulturmiljöfrågor som handläggs på ett tillfredsställande sätt. Som ideell oberoende organisation har ICOMOS förutsättning att ta tag i detta förutsättningslöst på ett annat sätt än vad våra myndigheter och förvaltningar kan göra. Planen är att i projektform analysera dagsläget, komma fram till förbättringar och argumentera för dessa.

*Mål 1 år:* Projektbeskrivning, Arbetsgrupp, Finansiering m.m. samt påbörjat påverkansarbete.

*Mål 1år:* Seminarium/Medlemsmöte om resurser och arbetssituation.

*Mål 3 år:* Färdig analys, rapport, seminarieserie och kontakter med viktiga intressenter.

Se vidare nedan under *Kompetens inom verksamhetsområdet*.

#### ***KOMPETENS INOM VERKSAMHETSOMRÅDET***

För att professionella inom kulturmiljöområdet alltmer ska ses som en drivande, respekterad och efterfrågad tillgång i utvecklingen mot ett i alla avseenden hållbarare samhälle krävs att kunna:

- ta ledande roller i processen, också i samhällsbyggandet i stort, diskutera alternativ
- skapa intresse och engagemang och underbygga resonemang med jämförelser och nationella och internationella exempel
- övertygande beskriva målsättningen med byggnad eller anläggning, vari kulturvärdet ligger och var i relevanta fall gränsen för acceptabla förändringar går.

*Mål 1 år:* Seminarium/ medlemsmöte om kompetens med utgångspunkt i de Unescos Declaration on historic Urban Landscapes (handlar till stor del om kompetens)

*Mål 3 år:* Mer entydigt positiv attityd till:

- ökat engagemang för utveckling (självhjälp) - för utveckling till en mer dynamisk och ledande roll- - kunna övertyga bättre med mer fördjupad och samtidigt bredare kunskap.  
– ökad kunskap om hur kulturmiljö påverkar ekonomi, socialt samhällsklimat och attraktivitet bl.a. genom att sprida forskning som diskuteras inom ICOMOS ISCEC.

### **VÄRLDSARVSFRÅGOR**

Världsarvsfrågorna kommer i linje med vad som beslutats av ICOMOS generalförsamling att få en mer central roll i arbetet också inom de nationella kommittéerna och därmed också för dess enskilda medlemmar. Den principfråga som ICOMOS SWEDEN driver genom olika aktuella ärenden är vad konventionstexten ” att varje stat ska göra sitt yttersta för att skydda världsarvet” egentligen betyder.

*Mål 1 år:* PM till ICOMOS international med synpunkter på hur samarbetet mellan nationalkommittéer och ICOMOS centralt ska gå till som inspel till det nyligen beslutade arbetet att utarbeta internationella riktlinjer för detta.

*Mål 1 år:* Diskussionsseminarium om världsarvsfrågor 18 april ”World Heritage day” för medlemmar med utgångspunkt från detta PM.

*Mål 1 år:* ICOMOS medlemmar intresserar sig, uppmärksammar och bistår styrelsen.

*Mål 1 år:* Skrivelse om transportverkets förslag till ”Heritage Impact Assessment ” steg 1 avseende Drottningholm.

*Mål 1 år:* ICOMOS international beslutar om insats avseende Drottningholm.

*Mål 3 år:* Att ha åstadkommit löfte om smalare väg och hastighetsbegränsning.

*Mål 3 år:* Att ha lyckats påverka lösningen av avfart till förbifarten.

*Mål 1 år:* Artikel om Södra Ölands odlingslandskap och vindkraften.

*Mål 3 år:* Planerad vindkraftsutbyggnad på Södra Öland har mildrats.

*Mål 1-3 år:* ICOMOS kan råda och bistå vid behov i samband med övriga svenska världsarv och eventuella nytillkommanden som Hälsingegårdarna och Linneminnena.

*Mål år1-3:* Medverka i Nordiska världsarvs- och ”världsarvs i Sverige” möten.

Normalt engagerar vi oss i andra objekt än världsarven endast om de är särskilt betydelsefulla som Slussen, viktiga stadskaraktärer och eller om de på ett bra sätt belyser för kulturmiljövården viktiga principfrågor som gäller t.ex. lagstiftning, aktuell värdering av kulturhistoriskt värde etc. som till exempel artikeln om stadshuset i Kiruna.

### **INTERNATIONELLT SAMARBETE I ÖVRIGT**

Internationellt kommer ordföranden att fortsätta att aktivt försöka påverka utvecklingen både vad gäller ICOMOS ställningstaganden både vad gäller policy inom verksamhetsområdet och vad gäller former för ICOMOS interna arbete. Med största sannolikhet kommer frågor som har med globaliseringens, kulturmiljöns betydelse, resursknapphetens och klimatförändringens effekter att få allt större betydelse.

*Mål 1 år:* Aktiv medverkan i Europamöte och ”Advisory committee”

*Mål 1 år:* Representant från ”Executive committee” eller annat internationellt organ bjuds till Sverige

För att hålla föredrag e. dyl.

*Mål 3 år:* ICOMOS International har utarbetat bra riktlinjer för och arbetar med

- hur samarbete om världsarven ska bedrivas (se vidare under *Världsarv*)
- kulturmiljö som fjärde hörnpelaren i arbetet för långsiktig hållbarhet
- synen på vad som är kulturvärde och attityden till förändring stabiliseras

De internationella vetenskapliga kommittéerna är ryggraden i ICOMOS verksamhet inom olika specialområden. Svensk representation är viktig, likaså att den svenska representanten har tvärvetenskaplig arbetsgrupp eller nätverk i Sverige knuten till sig för diskussion, kunskapsinhämtning och informationsspridning, kommittéarbetet bör synliggöras mer synligt i verksamheten och utåt mot omvärlden.

*Mål 1 år:* Minst en svensk representant i varje för Sverige relevant kommitté.

*Mål 1 år:* Svensk arbetsgrupp motsvarande hälften av kommittéerna t.ex. turism, levandegörande, 1900-tal, försvar.

*Mål 1 år:* Bearbetade riktlinjer för de svenska representanternas åtaganden, arbetsgruppernas funktion, verksamhet och rapportering.

*Mål år 1-3:* Två möten med de svenska representanterna per år.

### **NORDISKT SAMARBETE**

Sedan länge finns ett samarbete mellan ICOMOS kommittéerna i Norden vad gäller arbetet i exekutivkommittén, frågor inför generalförsamlingarna och frågor av gemensamt intresse. Även andra länder i Östersjöområdet kan delta.

*Mål år 1-3:* Ett nordiskt möte i princip varje år.

### **NATIONELLT SAMARBETE**

ICOMOS SWEDEN ska ha löpande kontakt med myndigheter, organisationer, utbildning och föreningar av betydelse för verksamhetsområdet: ICOMOS SWEDEN´s roll som företrädare för kulturmiljövården måste allmänt stärkas

*Mål år 1-3:* Samtal med RAÄ på ledningsnivå minst 1 gång per år.

*Mål år 1-3:* Samtal med Svenska Unescorådet d: o minst 1 gång per år.

*Mål år 1-3:* Samtal med KUG d: o minst 1 gång per år.

*Mål år 1-3:* Någon kontakt per år med länsantikvarie- respektive länsarkitektföreningen, antikvariernas fackliga organisation m.fl.

*Mål 3 år:* Ha medverkat till att Svenska byggnadsvårdsföreningen är på väg att bli en kraft motsvarande Svenska naturskyddsföreningen när det gäller att påverka allmänhetens intresse av kulturmiljöfrågorna

*Mål 1-3 år:* Ha utvecklat samarbetet med institutionsmedlemmarna

### ***MEDIA OCH ANNAN INFORMATIONSSPRIDNING***

Att viktig kunskap, viktiga diskussion och viktiga aktiviteter som ICOMOS genomför kommer de professionellt verksamma till del är grundläggande. Att också allmänheten får kännedom om vad som pågår är avgörande för att ICOMOS övergripande mål avseende kulturmiljöns betydelse ska nås och visionen på sikt bli verklighet. Engagera fler medlemmar är nyckelfråga.

#### ***Exponering i media***

För information till allmänheten är media en nyckelfaktor.

*Mål år 1-3:* Ökad medieexponering år från år.

*Mål år 1-3:* Media förses med information från de svenska representanterna och arbetsgruppsordförandena inför respektive från kommitté- och arbetsgruppseminarier och liknande i Sverige och fortsatt från styrelsen om officiella skrivelser eller remissvar.

*Mål 3 år:* ökad medvetenhet hos ICOMOS SWEDEN s medlemmar om vikten av att våra frågor blir belysta och att ICOMOS syns i media, så att medlemmar runt om i landet reagerar, skriver underlag till aktioner när det gäller att belysa principiellt viktiga frågeställningar, världsarv mm

*Mål 1 år:* För ICOMOS behov heltäckande presslista med mailadresser, telefonnummer och kontaktpersoner.

#### ***Information till professionella***

De svenska representanterna i de internationella vetenskapliga kommittéerna har nyckelroller när det gäller att sprida information till professionellt verksamma inom kulturmiljöområdet. Lika så är kvalitén på nyhetsbrev och hemsida avgörande viktig

*Mål år 1-3:* Nyhetsbrev fyra gånger per år.

*Mål 1 år:* Förnyat upplägg av hemsida som vi själva kan sköta, eventuell enligt ICOMOS mall.

*Mål 1 år:* Info till hemsidan ska liksom pressmeddelande vara en naturlig del i planeringen respektive uppföljningen av seminarier och andra aktiviteter.

*Mål 3 år:* ökat engagemang bland medlemmar för att förmedla kunskap och allmänt att berätta.

### ***Information till myndigheter, institutioner organisationer***

*Mål 1 år:* Policy för spridning av Nyhetsbrev m.m. till utomstående men viktiga intressenter.

### ***MEDLEMSKAP OCH MEDLEMSREKRYTERING***

Vi måste bli fler individuella medlemmar i ICOMOS SWEDEN och mer representativa vad gäller spridning av medlemsskaran över landet, till fler yrkesgrupper och till yngre. Alla medlemmar har en viktig insats att göra genom att informera presumtiva medlemmar, intressera media etc. Våra internationella representanter och medlemmarna i arbetsgrupperna är särskilt viktiga med tanke på deras möjlighet att berätta om vad som sker internationellt.

#### ***Enskilda medlemmar***

*Mål år 1-3:* Ökning av antalet medlemmar med tjugo per år.

*Mål år 1-3:* Var och en i styrelse, kommittéer och arbetsgrupper tar sitt ansvar att när möjlighet finns informera om ICOMOS verksamhet.

*Mål 1 år:* Analys av hur medlemmarna fördelar sig på landsändar och på olika kompetenser.

*Mål år 1-3:* Riktade insatser har genomförts.

*Mål 1 år:* Strategi för hur medlemskapet ska kunna ”laddas” med förmåner.

*Mål 3 år:* Medlemmarna har fått påtagliga förmåner.

*Mål 1 år:* Ny upplaga av informationsbroschyren.

*Mål år 1-3:* Var och en i styrelse, kommittéer och arbetsgrupper tar sitt ansvar att på relevanta möten ta med broschyr och dela ut, lägga fram etc.

#### ***Institutionsmedlemskapet***

*Mål 1 år:* Policy för vem som kan bli institutionsmedlem.

*Mål 1år:* Finna form för hur samverkan med institutionsmedlemmar ska ske på bästa sätt inklusive hur enskilda medlemmar kan värvas inom dessa.

#### ***Stödjande företag institutioner och andra organisationer***

*Mål 1 år:* Plan för rekrytering av stödjande företag institutioner och andra organisationer finns.

#### ***ICOMOS aspiranter***

*Mål 1 år:* Namn- och adresslista med samt plan för besök hos relevanta utbildningar.

*Mål 1-3 år:* Minst ett föreläsningsspass om ICOMOS på 80 % av utbildningarna per år.

### ***BÄTTRE UTNYTTJANDE AV ICOMOS SAMLADE KOMPETENS/EKONOMI***

Inom ICOMOS hundra nationalkommittéer och tjugofem vetenskapliga kommittéer finns kunskap inom alla yrkesområden som behövs i arbetet med kulturhistoriskt värdefull miljö. Det tvärvetenskapliga medlemskapet tillsammans med det världsomfattande nätverket av



oftast spjutspetskompetens ger utomordentliga möjligheter till överblick, ny kunskap, internationell jämförelse och erfarenhetsutbyte.

ICOMOS har en enorm potential. Att inte använda den bättre är slöseri. Efter ett par år, då ICOMOS verkligen utifrån de möjligheter som det internationella nätverket ger, försökt påverka utvecklingen också i Sverige för att ge kulturmiljöfrågorna större tyngd och också öka respekten för särskilt världsarvskonventionen står det dock klart att det är en ogörlig uppgift att i längden klara detta på ett kompetent sätt utan möjlighet till arvodering av personer med strategiska roller som utför extraordinära arbetsuppgifter.

Till detta kommer behov av tryggad möjlighet för att kunna få reskostnader mm finansierade.

Mål år 1-3: En höjning av bidragdelen med 150 kkr. från 95 kkr. till 250 kkr.

Mål 1 år: analys av bidragsgivare och intäkter utöver RAÄ.

### ***RUTINER FÖR DET INTERNA ARBETET I ÖVRIGT***

Trots mycket arbete med att skapa tydliga nedskrivna rutiner för att öka ICOMOS SWEDEN´s slagkraft, förenkla administration och undvika dubbelarbete återstår en hel del.

*Mål 1 år:* Att en revidering av stadgarna antas av årsmötet 2013. så att de bättre motsvarar uppdraget från ICOMOS international och verkligheten finns utarbetat. Bl.a. bör ICOMOS SWEDEN´s roll framhävas starkare när det gäller att:

- i samarbetet med ICOMOS olika kommittéer bidra till arbetet med att utveckla ny kunskap och fördjupad insikt om kulturhistoriska värden
- i arbetet att främja vård och bevarande de svenska världsarven

*Mål 1 år:* Riktlinjer för de svenska representanternas uppgifter förtydligade.

*Mål 1 år:* Riktlinjer för förnyad av hantering av fakturering av medlemsavgifter, inbetalning till Paris mm med komplettering av riktlinjer för arbetet, brevmallar etc. är fullföljd.